

Sygn. akt III AUa 597/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 czerwca 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Barbara Mazurkiewicz-Nowikowska
Sędziowie:	SA Małgorzata Rokicka-Radoniewicz (spr.) SA Małgorzata Pasek
Protokolant: st. prot. sądowy Kinga Panasiuk-Garbacz	

po rozpoznaniu w dniu 26 czerwca 2019 r. w Lublinie

sprawy A. T.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.

o odsetki

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L.

od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie

z dnia 8 maja 2018 r. sygn. akt VIII U 2074/17

oddala apelację.

Małgorzata Rokicka-Radoniewicz Barbara Mazurkiewicz-Nowikowska Małgorzata Pasek

III AUa 597/18

UZASADNIENIE

Organ rentowy - Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. decyzją z dnia 31 lipca 2017 roku odmówił A. T. prawa od odsetek z tytułu zwłoki w wypłacie renty. W uzasadnieniu decyzji wskazał, powołując się na art. 118 ust. 1 a, 3 i 5 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t. j. Dz. U. 2015, poz. 748 ze zm.), że prawomocny wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie roku wpłynął do organu rentowego w dniu 17 marca 2017 roku, oświadczenie o nieosiąganiu przychodów i niepobieraniu zasiłków wnioskodawca przedłożył 18 kwietnia 2017r. Decyzja organu rentowego o przyznaniu prawa do renty została wydana w dniu 27 kwietnia 2017 roku, tj. przed upływem 30 dni od zakończenia postępowania wyjaśniającego. Organ rentowy zaznaczył, że Sąd nie orzekł o odpowiedzialności organu rentowego za opóźnienie w wypłacie świadczenia.

Od tej decyzji odwołanie do Sądu Okręgowego w Lublinie złożył A. T., wnosząc o jej zmianę i zarzucając, że organ rentowy bezzasadnie odmówił prawa do odsetek, ponieważ już w dniu wydania przez lekarza orzecznika pierwszego orzeczenia tj. dnia 19 września 2014 r. posiadał dokumentację medyczną na podstawie której można było ustalić prawo do renty.

Sąd Okręgowy w Lublinie wyrokiem z dnia 8 maja 2018 roku zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał A. T. prawo do odsetek od dnia (...) do (...) oraz oddalił odwołanie w pozostałej części. Sąd Okręgowy ustalił, że A. T. do dnia 30 września 2013 roku był uprawniony do renty tzw. uczniowskiej z tytułu całkowitej niezdolności od pracy od dnia 1 listopada 1998 r., renty z tytułu całkowitej niezdolności od pracy i niezdolności do samodzielnej egzystencji od dnia 1 listopada 2000 r. do dnia 30 listopada 2001 r.

W dniu 27 sierpnia 2014 r. skarżący złożył wniosek o ustalenie prawa do renty socjalnej. Po przebadaniu przez lekarza orzecznika i komisję lekarską wnioskodawca został uznany za całkowicie niezdolnego do pracy do dnia 30 września 2016 r., niezdolność istniała w dniu 1 sierpnia 2014 r., nie pozostaje jednak w związku z naruszeniem sprawności organizmu powstałym przed ukończeniem 18 roku życia. Na tej podstawie, organ rentowy w dniu 5 listopada 2014 roku wydał decyzję, w której odmówił A. T. prawa do renty socjalnej. Po wniesieniu przez wnioskodawcę odwołania w sporządzonych w toku postępowania sądowego opiniach biegli sądowi psychiatra i psycholog stwierdzili, że A. T. cierpi na schizofrenię paranoidalną, zaburzenia schizoafektywne, ostre wielopostaciowe zaburzenia psychotyczne z objawami schizofrenii, posiada cechy zaburzonej osobowości, funkcjonuje intelektualnie w obszarze normy, nie ma cech dysfunkcji poznawczych uwarunkowanych organicznym uszkodzeniem (...). Zdaniem biegłych skarżący jest całkowicie niezdolny do pracy od dnia 27 sierpnia 2014r., niezdolność pozostaje w związku z naruszeniem sprawności organizmu powstałym w czasie nauki w okresie od 1 września 1996r. do 16 czerwca 1997r. Orzeczono czas trwania niezdolności do 28 lutego 2017 r. Wnioski płynące z opinii biegłych, które podzielił Sąd Okręgowy, stały się podstawą wyroku z dnia 16 marca 2016 roku, w którym Sąd przyznał A. T. prawo do renty socjalnej od dnia 1 sierpnia 2014 roku.

Apelację od w/w orzeczenia wywiódł organ rentowy, Sąd Apelacyjny dopuścił dowód z opinii biegłych psychiatry i psychologa, którzy w opinii z dnia 19 grudnia 2016 r. uznali wnioskodawcę za całkowicie niezdolnego do pracy ustalając datę powstania niezdolności na dzień 27 sierpnia 2014r . oraz, że niezdolność pozostaje w związku z naruszeniem sprawności organizmu powstałym w czasie nauki w okresie od 1 września 1996r. do 16 czerwca 1997r., okres niezdolności do pracy orzeczono do dnia 31 lipca 2019 r. W dniu 2 marca 2017r. Sąd Apelacyjny wydał wyrok zmieniając częściowo zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w ten sposób, że końcową datę prawa do renty socjalnej ustalił na dzień(...). W pozostałym zakresie apelację oddalił. Sąd Apelacyjny uznał, że Sąd Okręgowy dokonał prawidłowych ustaleń i trafnie zastosował obowiązujące przepisy prawa. Powyższy wyrok wpłynął do organu rentowego w dniu 17 marca 2017 roku.

W dniu 29 marca 2017 r. ZUS zobowiązał wnioskodawcę do nadesłania do dnia 14 kwietnia 2017 r. zaświadczenia stwierdzającego osiągnięty dochód z tytułu pracy lub umowy zlecenia, oświadczenia o prowadzeniu działalności gospodarczej, zaświadczenia z Urzędu Pracy, zaświadczenia z (...), aktualnego numeru rachunku, oświadczenia o zamiarze osiągania przychodu. Wnioskodawca nadesłał wymagane dokumenty w dniu 18 kwietnia 2017 r. Dane z (...) organ rentowy uzyskał w dniu 25 i 27 kwietnia, 5 maja 2017 r. Wykonując wyrok Sądu Apelacyjnego organ rentowy dnia 27 kwietnia 2017 roku wydał decyzję, w której przyznał wnioskodawcy prawo do renty socjalnej od dnia 1 sierpnia 2014 roku do dnia(...).

W dniu 17 lipca 2017 r. wnioskodawca zwrócił się o uzupełnienie decyzji poprzez przyznanie odsetek z tytułu nieterminowej wypłaty świadczenia uznając, że już w dniu wydania pierwszego orzeczenia przez lekarza Orzecznika w dniu 19 września 2014 r. organ rentowy posiadał odpowiednią dokumentację medyczną na podstawie której można było ustalić prawo od renty socjalnej. Domagał się wypłaty odsetek za okres od dnia 30 października 2014 r. do dnia wypłaty całego świadczenia tj. do kwietnia 2017 r.

Zaskarżoną decyzją z dnia 31 lipca 2017 roku organ rentowy odmówił A. T. wypłaty odsetek z tytułu zwłoki w wypłacie świadczeń uznając, że decyzja została wydana przed upływem 30 dni od zakończenia postępowania wyjaśniającego, ponadto sąd nie orzekł o odpowiedzialności ZUS.

W wywołanej na potrzeby sprawy opinii, biegli psychiatra i psycholog wskazali, że podczas wydawania orzeczenia w dniu 19 września 2014 r. Lekarz Orzecznik opierał się na dokumentacji, którą wyszczególnił na k. 18 a.s., podobnie Komisja Lekarska w dniu 8 października 2014r. wydała swoje orzeczenie na podstawie dokumentacji wyszczególnionej na k. 20 a.s. i 42 a.s. Biegła psychiatra sporządzając opinię w dniu 12 lutego 2015r. uwzględniła dokumentację medyczną w znacznie szerszym zakresie dokładnie wymienioną w orzeczeniu biegłych sądowych, a w opinii uzupełniającej z dnia 7 grudnia 2015r. dodatkowo uwzględniła nowo dołączoną dokumentację. Nie miała jedynie wglądu w opinię sądowo – psychologiczną z dnia 4 listopada 1999r., którą dysponowała Komisja Lekarska w dniu 28 maja 2015r. Pomimo szczegółowej analizy akt nie znalazła opinii lekarskiej orzecznika ZUS z dnia 25 listopada 2014r. Biegłe korzystały przy wydawaniu decyzji z dokumentacji medycznej częściowo nie uwzględnionej przez orzeczników i komisje ZUS pomimo, że obejmowały one okres leczenia od 1998 r. do 2014r. Zdaniem biegłych materiał dowodowy będący podstawą skarżonych decyzji organu rentowego dawał jednak podstawę do ustalenia całkowitej niezdolności do pracy wnioskodawcy w związku z naruszeniem sprawności organizmu powstałym w czasie nauki w szkole. Zawierał on rozpoznanie psychozy, które było kluczowe. Rozbieżność opinii biegłych z powyższymi opiniami nie jest, zdaniem biegłych następstwem okrojonej dokumentacji medycznej lecz innej jej interpretacji.

Sąd podzielił opinię biegłych sądowych sporządzoną w toku niniejszego postępowania i oparł na niej swoje ustalenia. Opinia została wydana po zapoznaniu się z całością dokumentacji medycznej, wyczerpująco uzasadniona przez niekwestionowanych specjalistów z zakresu schorzeń występujących u skarżącego. Została wydana po uprzedniej analizie akt sprawy VIII U 2138/14 i zapoznaniu się z dotyczącą wnioskodawcy dokumentacją lekarską. Opinia jest rzetelna i wyczerpująca. Wnioski z niej płynące są jasne i poparte przekonującą argumentacją.

Przedstawione argumenty medyczne przekonują, jeśli zważy się, iż znajdują oparcie w dowodach leczenia. Biegli sądowi psycholog i psychiatra opiniujący w sprawie konsekwentnie wskazywali przy tym, że dokumentacja, którą dysponował organ rentowy była wystarczająca do wydania w dniach 5 listopada 2014r. i 2 czerwca 2015r. października 2013 roku decyzji przyznających wnioskodawcy rentę, nadto do stwierdzenia niezdolności do pracy wnioskodawcy wystarczająca była dokumentacja, którą dysponowali Lekarz Orzecznik i Komisja Lekarska Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w dniach 19 września 2014r. i 8 października 2014r., 25 listopada 2014r. i 28 maja 2015r.

W rozpoznawanej sprawie, pomimo zarzutów ze strony organu rentowego, Sąd Okręgowy nie znalazł podstaw do uzupełnienia materiału dowodowego przez wywołanie kolejnej uzupełniającej opinii. Fakt, iż biegli sądowi mieli na uwadze, poza oczywiście dokumentacją medyczną także zeznania matki skarżącego dotyczące stanu zdrowia A. T. nie może w żadnym razie deprecjonować wartości ich opinii.

Postępowanie dowodowe przeprowadzone w sprawie wskazuje, iż orzeczenia Lekarza Orzecznika i Komisji Lekarskiej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 19 września 2014r. i 8 października 2014r., 25 listopada 2014r. i 28 maja 2015r. nie były trafne.

Sąd Okręgowy orzekł, że zgodnie z art. 85 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 1 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. 2017, poz. 1778 ze zm.) jeżeli Zakład – w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych lub z świadczeń zleconych do wypłaty na mocy odrębnych przepisów nie ustalił prawa do świadczenia lub nie wypłacił tego świadczenia, jest zobowiązany do wypłaty odsetek od tego świadczenia w wysokości odsetek ustawowych określonych przepisami prawa cywilnego. Nie dotyczy to przypadku, gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które Zakład nie ponosi odpowiedzialności. Rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 1 lutego 1999 roku w sprawie szczegółowych zasad wypłacania odsetek za opóźnienie w ustaleniu lub wypłacie świadczeń z ubezpieczeń społecznych (Dz. U. 1999, Nr 12, poz. 104) określono szczegółowe zasady wypłacania odsetek

za opóźnienie w ustaleniu prawa do świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych lub w wypłaceniu świadczeń, do których przyznawania i wypłacania są zobowiązani ZUS oraz płatnicy składek.

Koniecznym warunkiem do uwzględnienia żądania wypłaty odsetek jest wykazanie, iż organ rentowy nie przyznał świadczenia w sytuacji, gdy dysponował materiałem dowodowym wystarczającym do wydania decyzji o przyznaniu świadczenia. Istotą sprawy było więc ustalenie, czy organ rentowy ponosi winę w opóźnieniu wypłaty świadczenia przyznanego wnioskodawcy dopiero prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 2 marca 2017 r.

Podstawą wydania wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 16 marca 2016 roku były ustalenia faktyczne oparte na opinii głównej i uzupełniającej zespołu biegłych sądowych lekarzy specjalistów z zakresu psychologii i psychiatrii. Biegli podkreślili, że już w okresie nauki skarżący był całkowicie niezdolny do pracy, o czym świadczy min. poszarpana linia życiowa, trudności z nauką i funkcjonowaniem psycho – społecznym – w szkole dwukrotnie nie otrzymał promocji, zrezygnował z nauki pomimo dobrego funkcjonowania intelektualnego, stronił od ludzi, zaczął nadużywać alkoholu i przyjmować (...). Wywiad uzyskany od matki skarżącego jest, zdaniem biegłych miarodajny.

Należy więc uznać, iż organ rentowy ponosi odpowiedzialność za odmowę przyznania świadczenia wnioskodawcy w postępowaniu przez Zakładem Ubezpieczeń Społecznych, bowiem prawo do świadczenia zostało ustalone dopiero na mocy wyroku sądowego, wydanego na podstawie tych samych dowodów, które były znane organowi rentowemu.

Zgodnie z art. 118 ust. 1 o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. 2017, poz. 1383 ze zm.) organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji. Zakład Ubezpieczeń Społecznych wydając w dniach 5 listopada 2014r. i 2 czerwca 2015r. decyzje odmowne miał wszelkie niezbędne dane ku temu, by wydać decyzje ustalające skarżącemu prawo do renty socjalnej i wypłacić ją w ustalonym terminie płatności, ponieważ złożona w toku postępowania orzeczniczego przed organem rentowym dokumentacja medyczna pozwalała na to. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyrażono pogląd, że zawarte w art. 85 ust. 1 powołanej wyżej ustawy określenie „nie ustalił prawa do świadczenia” oznacza zarówno niewydanie w terminie decyzji przyznającej świadczenie, jak i wydanie decyzji odmawiającej przyznania świadczenia, mimo spełnienia warunków, do jego uzyskania (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 9 marca 2001 roku, II UKN 402/00, OSNAPiUS z 2002 roku, Nr 20, poz. 501 i z dnia 7 października 2004 roku, II UKN 485/03, OSNAPiUS z 2005 roku, Nr 10, poz. 147).

W ocenie Sądu Okręgowego decyzje Zakładu Ubezpieczeń Społecznych odmawiające wnioskodawcy prawa do renty socjalnej były błędne, ponieważ zostały oparte na błędnych orzeczeniach Lekarza Orzecznika i Komisji Lekarskiej, którzy dysponowali wystarczającą ilością informacji niezbędnych do właściwej oceny stanu zdrowia i stopnia niezdolności do pracy wnioskodawcy. Tym samym już na etapie postępowania przed organem rentowym zachodziły podstawy do orzeczenia całkowitej niezdolności do pracy odwołującego w związku z naruszeniem sprawności organizmu w okresie nauki. A zatem organ rentowy, gdyby dokonał właściwej tj. zgodnej ze stanem zdrowia badanego i załączoną dokumentacją medyczną oceny stanu zdrowia na etapie orzekania przez Komisję Lekarską ZUS miał możliwość wydania prawidłowej decyzji, ustalającej prawo do spornego świadczenia w terminie 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności.

Datę wydania orzeczenia przez Komisję Lekarską ZUS (8 października 2014 roku) należało uznać za ostatnią okoliczność niezbędną do wydania decyzji, toteż decyzja powinna być wydana do dnia 9 listopada 2014 roku. W rezultacie organ rentowy pozostawał w zwłoce od dnia następnego od tej daty i dlatego uznając żądanie ubezpieczonego, mając także na uwadze datę wypłaty świadczenia ustaloną na 15 dzień każdego miesiąca, Sąd uznał roszczenie o wypłatę odsetek od wyrównania renty za uzasadnione, oddalając odwołanie za okres od 30 października 2014 r. do 15 listopada 2014 r.

Od tego wyroku apelację wniósł organ rentowy – Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L., zaskarżając wyrok w punkcie I. Wyrokowi zarzucał:

1. naruszenie prawa procesowego tj. art.233 § 1 kpc poprzez dokonanie dowolnej a nie swobodnej oceny dowodów bez wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału dowodowego poprzez nieprawidłowe zasądzenie A. T. prawa do odsetek za okres od (...) do (...) gdy w rzeczywistości odsetki za wskazany okres nie powinny się należeć;
2. błąd w ustaleniach faktycznych poprzez nieprawidłowe ustalenie, że należą się odsetki za okres od (...) do (...) gdy w rzeczywistości odsetki za wskazany okres nie powinny się należeć.

Wnosił o zmianę wyroku w zaskarżonej części i oddalenie odwołania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest bezzasadna.

Sąd Apelacyjny nie stwierdza zarzucanego naruszenia przepisów prawa procesowego przez Sąd Okręgowy.

Stan faktyczny w sprawie jest bezsporny. Po zgłoszeniu przez wnioskodawcę wniosku o ustalenie prawa do renty socjalnej lekarz orzecznik i komisja lekarska uznali wnioskodawcę za całkowicie niezdolnego do pracy, ale nie stwierdzili, aby niezdolność ta miała związek z naruszeniem sprawności organizmu powstałym w okresie przed ukończeniem przez niego 18 roku życia. Opierając się na tych ustaleniach organ rentowy zaskarżonymi decyzjami odmówił prawa do świadczenia. Na podstawie dokumentacji lekarskiej dołączonej do akt rentowych biegli sądowi psycholog i psychiatra uznali, że obecna niezdolność wnioskodawcy do pracy jest spowodowana schorzeniami psychiatrycznymi, które ujawniły się w okresie uczęszczania wnioskodawcy do szkoły, ponieważ już wówczas została rozpoznana psychoza. Opinia ta została wydana na podstawie tych samych wyników badań i dowodów leczenia przedstawionych w postępowaniu rentowym oraz dodatkowo przeprowadzonym badaniu przez biegłych. Rozbieżność w ocenie stanu wnioskodawcy zadaniem biegłych wynikała z innej interpretacji dokumentacji medycznej przez lekarzy orzeczników.

Okoliczności powyższe jednoznacznie wskazują, że opinia biegłych sądowych wydana na podstawie dokumentacji z dotychczasowego leczenia znajdującej się w aktach rentowych, a więc znanej lekarzowi orzecznikowi i komisji lekarskiej, pozwoliła na ustalenie związku pomiędzy pojawieniem się pierwszych objawów psychozy, a obecną całkowitą niezdolnością wnioskodawcy do pracy. Lekarz orzecznik dysponował tym materiałem, który wskazywał na upośledzenie funkcji organizmu w stopniu powodującym niezdolność do pracy, ale nie nieprawidłowo ocenił stan zdrowia. Słusznie zatem Sąd Okręgowy uznał, że podstawę wydanej opinii stanowiły dowody znane organowi rentowemu, odmiennie ocenione przez lekarza orzecznika, którego błąd polegał na wadliwej interpretacji wyników leczenia.

Obowiązkiem organu rentowego po uprawomocnieniu wyroku było wykonanie wyroku i wypłacenie świadczenia w terminie i na warunkach określonych w art.118 ust.1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz.U. Nr 2018 roku, poz.1270), czyli w terminie 30 dni od uprawomocnienia wyroku wraz z odsetkami za opóźnienie w wypłacie, bowiem w terminie przewidzianym w cytowanym przepisie nie ustalił prawa do świadczenia i nie wypłacił tego świadczenia (art.85 ust.1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2017 roku, poz.1778)). Z okoliczności sprawy wynika, że organ rentowy ponosi odpowiedzialność za odmowę przyznania świadczenia od dnia 1 listopada 2014 roku, bowiem prawo do świadczenia zostało ustalone dopiero na mocy wyroku sądowego wydanego na podstawie tych samych dowodów znanych organowi rentowemu.

Sąd Apelacyjny w całej rozciągłości podziela zarówno ustalenia faktyczne, jak i wnioski prawnicze zawarte w motywach zaskarżonego wyroku. W tej sytuacji nie zachodzi potrzeba ich powtarzania (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 22 kwietnia 1997 roku II UKN 61/97 – OSNAPiUS 1998/3/104, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 1998 roku I PKN 339/98 – OSNAPiUS 1998/24/776). Podnieść należy dodatkowo, że skarżący argumentami przytoczonymi w apelacji w żaden sposób nie podważył zasadności stanowiska Sądu pierwszej instancji. Apelacja

stanowi polemikę z prawidłowymi ustaleniami Sądu Okręgowego stwierdzającego opóźnienie w wypłacie świadczenia z winy organu rentowego i przyznającego prawo do odsetek ustawowych za okres zwłoki.

Z tych względów i na mocy art.385 KPC Sąd Apelacyjny orzekł, jak w sentencji.